

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน **การอาชีพ ๑** เล่มนี้ ได้เรียบเรียงขึ้นสำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โดยยึดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็น ๕ หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย

สาระที่ ๒ การอาชีพ

● หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑	แนวทางการเลือกอาชีพ
● หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒	เจตคติต่อการประกอบอาชีพ
● หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓	ความสำคัญของการสร้างอาชีพ
● หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔	ความพึงพอใจในอาชีพ
● หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕	ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมายแรงงาน

หนังสือเล่มนี้ ได้ส่งเสริมการเรียนรู้การสอนด้วย**กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)**
ในส่วนของการทำหน่วยการเรียนรู้ทุกหน่วย และส่งเสริมสมรรถนะที่สำคัญทางการอาชีพโดยใช้
โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning)

ผู้เรียบเรียงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนเล่มนี้จะมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนมีการพัฒนาแบบองค์รวม
ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อีกทั้งอำนวยความสะดวกต่อนักเรียนและ
ครูผู้สอนที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุเป้าหมาย
ของหลักสูตร

ฝ่ายวิชาการ บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

แนะนำหนังสือเรียน

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน การอาชีพ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เล่มนี้ มีองค์ประกอบสำคัญดังนี้

ตัวชี้วัด

เป็นสิ่งที่กำหนดให้รู้ว่านักเรียนควรรู้อะไร ทำอะไรได้ และคุณลักษณะที่พึงเกิดกับนักเรียนตามเป้าหมายของหลักสูตร

สาระการเรียนรู้

เป็นขอบข่ายเนื้อหาสาระที่นักเรียนจะได้เรียนในหน่วยการเรียนรู้นั้น ๆ

แนวคิด

เป็นความคิดสำคัญเป็นแนวในการผูกเรื่องหรือความคิดอื่น ๆ ที่สอดแทรกอยู่ในเนื้อหาสาระการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้

ปัญหาที่ทางออก

เป็นการนำเสนอปัญหาหรือประเด็นที่น่าสนใจที่สามารถพบเห็นหรือสอดคล้องในชีวิตประจำวัน โดยใช้ภาพเหตุการณ์ แล้วตั้งคำถามกระตุ้นการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้นักเรียนได้คิด วิเคราะห์ และหาคำตอบด้วยตนเอง

เปิดโลกทัศน์

เป็นการสอดแทรกความรู้ มุมมอง แนวคิดที่ทันสมัยในประเด็นต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันระหว่างเนื้อหา ซึ่งนักเรียนและครูผู้สอนสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้นักเรียน

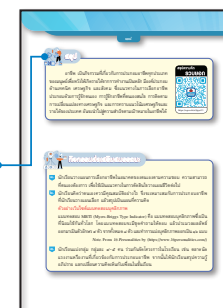
การนำเสนอเนื้อหา

เป็นการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบ Infographic ในส่วนของเนื้อหาที่ยากและมีปริมาณมาก เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจของนักเรียน

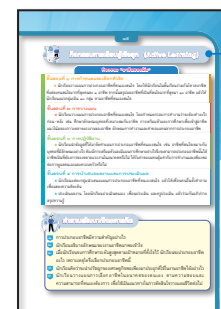
สรุปสาระสำคัญ

เป็นการสรุปสาระสำคัญหรือความคิดรวบยอดท้ายหน่วยการเรียนรู้แบบ QR Code เพื่อให้นักเรียนเข้าใจง่ายและสามารถใช้เทคโนโลยีรับชม Motion Graphic ได้

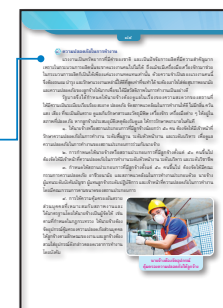
กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงเหมือนกับในชีวิตจริงอย่างมีระบบ โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ๔ ขั้นตอน

สร้างเสริมทักษะด้านการอาชีพโดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning)

เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำความรู้และทักษะที่ได้เรียนรู้มาทำเป็นโครงงาน โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ๖ ขั้นตอน

สารบัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่

๑ แนวทางการเลือกอาชีพ

๑

- ความหมายและความสำคัญของอาชีพ..... ๒
- ประโยชน์และลักษณะของอาชีพ..... ๔
- ประเภทของอาชีพ..... ๖
- ทฤษฎีการเลือกอาชีพ..... ๑๑
- การเลือกอาชีพ..... ๑๓
- การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการประกอบอาชีพ..... ๑๖
- สรุป..... ๑๘
- กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)..... ๑๙
- คำถามพัฒนาทักษะการคิด..... ๑๙

หน่วยการเรียนรู้ที่

๒ เจตคติต่อการประกอบอาชีพ

๒๐

- เจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ..... ๒๑
- การสร้างเจตคติต่อการประกอบอาชีพ..... ๒๖
- องค์ประกอบที่สำคัญในการประกอบอาชีพ..... ๒๘
- แนวคิดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ..... ๒๙
- พฤติกรรมการประกอบอาชีพของมนุษย์..... ๓๑
- สิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ..... ๓๒
- จริยธรรมในการประกอบอาชีพ..... ๓๓
- สรุป..... ๓๓
- กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)..... ๓๔
- คำถามพัฒนาทักษะการคิด..... ๓๔

หน่วยการเรียนรู้ที่

๓ ความสำคัญของการสร้างอาชีพ

๓๙

- ความจำเป็นในการประกอบอาชีพ..... ๔๐
- ปัญหาที่เกี่ยวกับการสร้างอาชีพ..... ๔๓
- คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ..... ๔๓
- ปัจจัยทางจิตวิทยาที่มีผลต่อการประกอบอาชีพ..... ๔๗
- การศึกษาอาชีพ..... ๔๘
- อาชีพกับแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจของไทย..... ๔๙
- สรุป..... ๕๔
- กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)..... ๕๕
- คำถามพัฒนาทักษะการคิด..... ๕๕

หน่วยการเรียนรู้ที่

๔ ความพึงพอใจในอาชีพ

๕๖

- ความหมายของความพึงพอใจในอาชีพ..... ๕๗
- แนวคิดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ..... ๕๘
- ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในอาชีพ..... ๕๙
- การจูงใจเพื่อให้เกิดความพึงพอใจในอาชีพ..... ๖๐
- ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์..... ๖๒
- สรุป..... ๖๔
- กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)..... ๖๕
- คำถามพัฒนาทักษะการคิด..... ๖๕

หน่วยการเรียนรู้ที่

๕ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมายแรงงาน

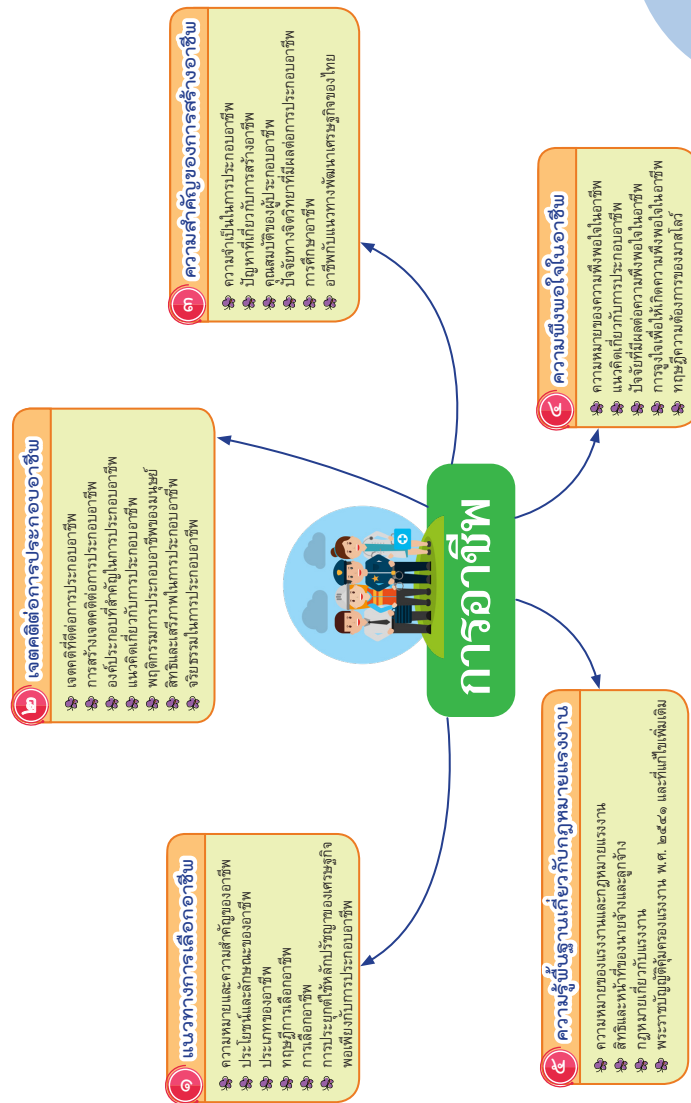
๖๖

- ความหมายของแรงงานและกฎหมายแรงงาน..... ๖๗
- สิทธิและหน้าที่ของนายจ้างและลูกจ้าง..... ๖๘
- กฎหมายเกี่ยวกับแรงงาน..... ๗๓
- พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑..... ๗๔
- และที่แก้ไขเพิ่มเติม..... ๗๔
- สรุป..... ๘๒
- กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)..... ๘๓
- คำถามพัฒนาทักษะการคิด..... ๘๓

- สร้างเสริมทักษะด้านการอาชีพโดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning)..... ๘๔
- บรรณานุกรม..... ๘๕

แสดงสาระการเรียนรู้

บทเรียนนี้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

มาตรฐาน ง ๒.๑ เข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทางในงานอาชีพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ
มีคุณธรรม และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ

ตัวชี้วัด : สิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้

ง ๒.๑ (๑) อธิบายแนวทางการเลือกอาชีพ

แนวคิด

การประกอบอาชีพของมนุษย์ เป็นการกำหนดทิศทางในการดำเนินชีวิต เมื่อทุกคนมีอาชีพก็จะทำให้มีรายได้มาเลี้ยงตนเองและครอบครัว โดยไม่สร้างภาระให้แก่สังคม อาชีพจึงเป็นเครื่องมือกำหนดความก้าวหน้าในการดำรงชีวิตอย่างมีเป้าหมายและนำไปสู่ความสำเร็จ ดังนั้น แนวทางการเลือกอาชีพจึงขึ้นอยู่กับความต้องการและความเหมาะสมของแต่ละคน ซึ่งมีปัจจัยหลายอย่างที่มีผลต่อการประกอบอาชีพ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายในอาชีพได้ ทุกคนสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

สาระการเรียนรู้

๑. ความหมายและความสำคัญของอาชีพ
๒. ประโยชน์และลักษณะของอาชีพ
๓. ประเภทของอาชีพ
๔. ทฤษฎีการเลือกอาชีพ
๕. การเลือกอาชีพ
๖. การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการประกอบอาชีพ

นักเรียนสามารถเตรียมความพร้อมเข้าสู่
การประกอบอาชีพของตนเองได้อย่างไร

ความหมายและความสำคัญของอาชีพ

อาชีพ (occupation) หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพทุกประเภทของมนุษย์ เพื่อหวังให้เกิดรายได้จากการทำงานเป็นหลัก มีองค์ประกอบทางด้านเทคนิค เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งแรงงานที่ไม่ต้องอาศัยการฝึกหัดมาก่อน เช่น งานที่ต้องใช้แรงงานกรรมกร นักการภารโรง และงานที่ได้รับการฝึกฝนหรือใช้ทักษะการฝึกหัดขั้นสูง เช่น แพทย์ วิศวกร ครู อาจารย์ ซึ่งจะเห็นว่าอาชีพมีความหมายครอบคลุมงานทุกประเภท

การประกอบอาชีพของบุคคล

ความสำคัญของอาชีพ

ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคนต้องทำงานหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว ทุกคนจึงต้องประกอบอาชีพสุจริตเพื่อให้มีรายได้เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ ที่สนับสนุนให้พลเมืองมีความรู้ และมีทักษะในการประกอบอาชีพ

การวางแผนอาชีพ หมายถึง การที่บุคคลได้วางแผนความก้าวหน้าในอาชีพตามความสามารถที่ตนเองต้องการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนชีวิตในหน้าที่การงานของตนเองร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม

ความสำคัญของอาชีพ มีดังนี้

๑. ความสำคัญต่อบุคคล

การประกอบอาชีพช่วยสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว เพื่อนำมาใช้ในการดำรงชีวิต รวมทั้งเป็นการสะท้อนบุคลิกภาพและความเป็นตัวเอง

๒. ความสำคัญต่อสังคม

การประกอบอาชีพที่สุจริต ถูกต้องตามกฎหมาย และมีอาชีพที่มั่นคง ช่วยเพิ่มโอกาสก้าวหน้าภายในสังคม ทำให้สังคมเข้มแข็ง เศรษฐกิจเจริญรุ่งเรือง ทำให้สามารถพึ่งพาตนเองได้

๓. ความสำคัญต่อประเทศ

เมื่อประชาชนในประเทศมีการประกอบอาชีพ ทำให้มีรายได้ มีการเสียภาษีให้กับรัฐบาลเพื่อนำไปใช้ในการบริหารประเทศ ซึ่งเป็นการช่วยพัฒนาประเทศชาติ

ประโยชน์และลักษณะของอาชีพ

อาชีพมีประโยชน์ต่อบุคคล ครอบครัว สังคม และประเทศ ดังต่อไปนี้

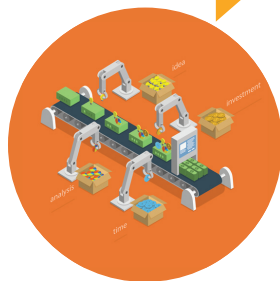
๑.

สามารถสร้างรายได้และพัฒนาระบบเศรษฐกิจ

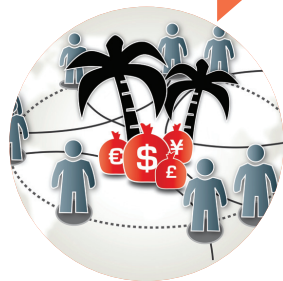
๒.

สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ตามสภาพท้องถิ่นให้เกิดความคุ้มค่า โดยการนำมาแปรรูปในงานอาชีพ

๓.

ทำให้ทุกคนในแต่ละท้องถิ่นมีความรู้สึกผูกพัน ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อชุมชนและท้องถิ่นนั้น

อาชีพส่งผลต่อการสร้างรายได้ต่อบุคคล ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

ลักษณะของอาชีพ

อาชีพเป็นงานที่แต่ละบุคคลต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ความชอบ และความรักในงานอาชีพของตนเอง ซึ่งอาจจัดกลุ่มลักษณะของอาชีพตามกิจกรรมที่แตกต่างกันไปดังนี้

อาชีพเกษตรกรรม เป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ บุคคลที่เลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมต้องชอบและรักการปลูกต้นไม้ เลี้ยงสัตว์ มีความใส่ใจ ไม่รังเกียจความสกปรก ต้องอดทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศ ได้แก่ อาชีพปลูกพืชสวน พืชไร่ ปศุสัตว์ และประมง เนื่องจากประเทศไทยมีสภาพภูมิประเทศเหมาะสมต่อการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ และการทำประมงเพื่อประโยชน์ต่อการอุปโภคบริโภค

อาชีพธุรกิจ เป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการบริการ การทำงานด้านการค้าขาย การทำบัญชี การจัดการธุรกิจ การเก็บเอกสาร การติดต่อสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ

อาชีพอุตสาหกรรม เป็นอาชีพที่เกี่ยวกับความถนัดด้านช่าง และเครื่องมือเครื่องจักรอุตสาหกรรม เพื่อผลิตสินค้าชนิดต่าง ๆ รายได้ที่ลูกจ้างได้รับ คือ ค่าแรงงานที่เหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถและประสบการณ์ และรายได้ที่เจ้าของธุรกิจได้รับ คือ รายรับที่ธุรกิจได้รับจากการดำเนินงาน หากหักค่าใช้จ่ายไปแล้ว จะเหลือเป็นกำไรที่เจ้าของธุรกิจจะได้รับ

อาชีพคหกรรม เป็นอาชีพที่เกี่ยวกับการจัดการบ้านเรือน การตกแต่งบ้าน การประกอบอาหารและโภชนาการ การออกแบบ เสื้อผ้าแฟชั่นและสิ่งทอ ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนา คุณภาพชีวิต เพื่อชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีและมีประสิทธิภาพ ในการประกอบอาชีพต่อไป

อาชีพศิลปกรรม เป็นอาชีพที่มุ่งหวังเพื่อเป็นช่างฝีมือที่มีความละเอียดอ่อน ความคิดสร้างสรรค์ทั้งด้านศิลปกรรมไทย และ ศิลปกรรมร่วมสมัย สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพ การจัดทำศิลปะประยุกต์ การตกแต่ง การออกแบบในด้านต่าง ๆ เช่น หัตถกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่นไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้เรียนรู้ต่อไป

ประเภทของอาชีพ

ปัจจุบันมีอาชีพอยู่จำนวนมาก ทำให้ทุกคน มีโอกาสเลือกประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้มากขึ้น ส่งผลให้มีรายได้สำหรับตนเองและครอบครัว มีความก้าวหน้า ในอาชีพที่ตนเองสนใจและเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งอาชีพแบ่งได้หลายประเภท ดังนี้

อาชีพทั่วไป

๑. อาชีพข้าราชการ

ข้าราชการ เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีหน้าที่ให้บริการ ประชาชนให้ได้รับความสะดวกสบายในด้านต่าง ๆ เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ แพทย์และพยาบาลของรัฐ ครู ตำรวจ ทหาร อาชีพข้าราชการมีหน้าที่พัฒนาประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง โดยการทำงานของข้าราชการมีระยะเวลาแน่นอน มีวันหยุดราชการ รายได้หรือค่าตอบแทนที่ได้รับคือ เงินเดือนจากเงินงบประมาณรายจ่ายหมวดเงินเดือน

อาชีพข้าราชการ

๒. อาชีพลูกจ้าง

ลูกจ้าง เป็นการประกอบอาชีพที่ไม่ได้เป็นเจ้าของ กิจการ แต่เป็นลูกจ้างทำงานขององค์กรธุรกิจ หรือ หน่วยงานต่าง ๆ โดยปฏิบัติงานตามคำสั่งหรือตามที่ได้รับมอบหมาย ค่าตอบแทนที่ได้รับคือ เงินเดือน หรือรายได้อื่น ๆ ต่อสัปดาห์ อาชีพลูกจ้างในประเทศไทยมีจำนวนมากที่สุด เนื่องจากบางส่วนขาดความรู้และประสบการณ์ ขาดเงินทุน และไม่กล้าเสี่ยงกับการลงทุน

อาชีพลูกจ้าง

๓. อาชีพส่วนตัวหรืออาชีพอิสระ

อาชีพอิสระ คือ การประกอบกิจการส่วนตัว ในการผลิตสินค้าหรือบริการที่ถูกต้อง ตามกฎหมาย ซึ่งผู้ประกอบการสามารถที่จะกำหนดรูปแบบและวิธีดำเนินงานของตนเองได้ ตามความเหมาะสม ไม่มีเงินเดือนหรือรายได้ที่แน่นอนตายตัว ผลตอบแทนคือ เงินกำไรจากการลงทุน

คุณสมบัติของการเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระ

๑. กล้าเสี่ยง
๒. มีความคิดสร้างสรรค์
๓. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
๔. อดทน ไม่ท้อถอย
๕. มีวินัยในตนเอง
๖. มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ
๗. มีความรอบรู้
๘. มีมนุษยสัมพันธ์
๙. มีความซื่อสัตย์
๑๐. มีความรู้พื้นฐานในการเริ่มทำธุรกิจ
๑๑. มีการพัฒนาตนเอง

๓.๑ อาชีพการผลิต (manufacturing) หมายถึง การประกอบอาชีพทางธุรกิจที่มีวัตถุประสงค์ในการแปรรูป (transforming) วัตถุดิบให้เป็นสินค้า เช่น ธุรกิจผลิตอาหาร ธุรกิจทอผ้า ธุรกิจผลิตรถยนต์ เป็นอาชีพที่ดำเนินการเพื่อให้เกิดผลผลิตสำหรับจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภค เช่น

ก. **ธุรกิจการเกษตร** เป็นอาชีพของคนไทยที่มีมาเป็นเวลานานซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศ เช่น การเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ การประมง

ธุรกิจการเลี้ยงสัตว์

ธุรกิจการปลูกพืช

ข. **ธุรกิจอุตสาหกรรม** เป็นอาชีพที่นำวัตถุดิบมาแปรรูปหรือแปรรูป โดยผ่านกระบวนการอุตสาหกรรมให้เป็นสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของตลาด อาชีพธุรกิจอุตสาหกรรมสามารถทำได้ในลักษณะอุตสาหกรรมครอบครัว โดยใช้แรงงานภายในครอบครัวเป็นหลัก ใช้เงินทุนน้อย ที่เรียกว่าธุรกิจขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises : SMEs) ที่ก่อให้เกิดรายได้และการจ้างงานในชุมชนได้อย่างดี เช่น โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือโอท็อป (One Tambon One Product : OTOP) ส่วนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เช่น โรงงานผลิตรถยนต์จะต้องใช้แรงงานและเงินทุนสูงมาก

สินค้าโอท็อป

๓.๒ อาชีพการค้า (trading) หมายถึง การประกอบอาชีพทางธุรกิจที่มีวัตถุประสงค์ในการซื้อและขายสินค้า หรือเป็นคนกลางในการซื้อขายสินค้า เช่น ห้างสรรพสินค้า ธุรกิจค้าปลีก ธุรกิจค้าส่ง เป็นอาชีพที่ผู้ประกอบการทำหน้าที่ผลิตสินค้าหรือซื้อสินค้าจากผู้ผลิตแล้วนำไปขายต่อ เป็นอาชีพที่มีลักษณะซื้อขายไป แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

ก. **ธุรกิจค้าส่ง** คือ การประกอบธุรกิจโดยการจำหน่ายสินค้าจำนวนมาก เพื่อนำไปขายต่อให้แก่ผู้บริโภค หรือนำไปให้บริการต่อ หรือขายให้แก่ผู้ค้าปลีกอีกทอดหนึ่ง เช่น พ่อค้าส่งจำหน่ายผักผลไม้ในตลาดไท ตลาดสี่มุมเมือง ผู้ค้าตลาดค้าส่งผ้าที่พารูต

ธุรกิจค้าส่ง

ห้างสรรพสินค้าแม็คโครมีทั้งค้าส่งและค้าปลีก

ธุรกิจค้าปลีก

ร้านเซเว่น อีเลฟเว่นเป็นธุรกิจค้าปลีก

ข. **ธุรกิจค้าปลีก** คือ การประกอบธุรกิจโดยการขายสินค้าในจำนวนน้อยให้แก่ผู้บริโภค เช่น ร้านแผงลอย โชห่วย ห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ

๓.๓ อาชีพการให้บริการ (service)

หมายถึง การประกอบอาชีพทางธุรกิจที่มีวัตถุประสงค์ในการให้บริการลูกค้า เช่น ธนาคาร โรงแรม การท่องเที่ยว เป็นอาชีพที่ผู้ประกอบการทำหน้าที่ขายบริการหรือให้บริการ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้รับบริการหรือลูกค้า ให้เกิดความพึงพอใจจากการใช้บริการ ผู้ให้บริการจะได้รับค่าตอบแทนจากผู้รับบริการ อาชีพนี้ส่วนใหญ่ผู้ให้บริการต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในอาชีพ เช่น ร้านตัดเสื้อผ้า ร้านเสริมสวย ร้านซ่อมรถ ร้านซักรีด นวดแผนไทย

นวดแผนไทย

ร้านเสริมสวย

อาชีพตามลักษณะความเป็นเจ้าของธุรกิจ

อาชีพตามลักษณะความเป็นเจ้าของธุรกิจ เช่น

๑. **ธุรกิจเจ้าของคนเดียว (sole proprietorship)** หมายถึง ธุรกิจที่บุคคลคนเดียวเป็นเจ้าของและเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินธุรกิจด้วยเงินทุน ความรู้ และความสามารถของตนเอง โดยจะเป็นผู้รับความเสี่ยงจากกำไรหรือขาดทุนแต่เพียงผู้เดียว
๒. **หุ้นส่วน (partnership)** หมายถึง ธุรกิจที่มีบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ทำสัญญาตกลงกันเพื่อทำกิจกรรมทางธุรกิจร่วมกัน โดยมีความประสงค์แสวงหากำไรอันพึงได้จากกิจการที่กระทำนั้นร่วมกัน
๓. **บริษัทจำกัด (limited company)** หมายถึง ธุรกิจที่มีบุคคลตั้งแต่ ๓ คนขึ้นไปตกลงเข้าร่วมทุนกัน โดยแบ่งทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน เพื่อทำกิจการร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์จะนำกำไรมาแบ่งกัน ผู้ถือหุ้นต่างรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังชำระไม่ครบตามมูลค่าหุ้นที่ตนได้ถืออยู่

ทฤษฎีการเลือกอาชีพ

จอห์น แอล ฮอลแลนด์ (John L. Holland) เจ้าของ “ทฤษฎีการเลือกอาชีพ” ซึ่งมีแนวความคิดพื้นฐาน ๔ ประการ (Holland, 1997) ดังนี้

๑. **บุคลิกภาพของบุคคลทั่วไป** แบ่งได้ ๖ ลักษณะตามความสนใจอาชีพประเภทต่าง ๆ ได้แก่ งานช่างฝีมือและกลางแจ้ง งานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี งานบริการการศึกษาและสังคม งานสำนักงานและเสมียน งานจัดการและค้าขาย งานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม บุคลิกภาพแต่ละลักษณะเหล่านี้เป็นผลจากความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมต่าง ๆ กับแรงผลักดันส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย ชาติตระกูล บิดามารดา ชนชั้นทางสังคม สิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ อันจะก่อให้เกิดความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบแล้วจะกลายเป็นความสนใจ และจากความสนใจก็จะนำไปสู่ความสามารถเฉพาะ สุดท้ายความสนใจและความสามารถเฉพาะเหล่านี้จะกำหนดให้บุคคลคิด รับรู้ และแสดงเอกลักษณ์ของตนเอง

ช่างไม้

๑. **จริงจัง (Realistic)** บุคคลกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมชอบอาชีพประเภทงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง แต่ไม่ชอบอาชีพประเภทงานบริการ การศึกษา และสังคม เป็นคนเปิดเผย จริงจัง แข็งแรง และพากเพียร อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ เช่น ช่างไฟฟ้า ช่างประปา ช่างวิทยุ ช่างไม้

นักชีววิทยา

๒. **สืบเสาะ (Investigative)** บุคคลกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมชอบอาชีพประเภทงานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ชอบวิเคราะห์ รอบคอบ ใฝ่รู้ และรักอิสระ อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ เช่น นักอุตุนิยมวิทยา นักชีววิทยา นักเขียนบทความวิชาการ

ครู

๓. **สังคม (Social)** บุคคลกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมชอบอาชีพประเภทงานบริการ การศึกษาและสังคม มีความสามารถทางด้านการสอน จูงใจคนเก่ง มีความรับผิดชอบ เข้าใจผู้อื่น และชอบเข้าสังคม อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ เช่น ครู นักจิตวิทยา จิตแพทย์ นักสังคมสงเคราะห์

นักบัญชี

๔. จะเปรียบเทียบแบบแผน (Conventional) บุคคลกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมชอบอาชีพประเภทงานสำนักงานและเสมียน มีความสามารถทางด้านงานสารบรรณและตัวเลข สามารถทำตามได้อย่างมีประสิทธิภาพ ชอบสิ่งที่มีกฎเกณฑ์ สิ่งที่มีความชัดเจนระเบียบ แบบแผน อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ เช่น นักบัญชี ผู้ควบคุมเครื่องคอมพิวเตอร์ เสมียนจ่ายเงิน

นักธุรกิจ

๕. ถ้าคิดกล้าทำ กล้าเสี่ยง (Enterprising) บุคคลกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมชอบอาชีพประเภทงานจัดการและค้าขาย ชอบเข้าสังคม มีความสามารถทางการเป็นผู้นำ การพูด และมีความเชื่อมั่นในตนเอง อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ เช่น นักธุรกิจ นักจัดรายการโทรทัศน์ นักกฎหมาย

นักดนตรี

๖. มีศิลปะ (Artistic) บุคคลกลุ่มนี้จะมีพฤติกรรมชอบอาชีพประเภทงานศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม ไม่ชอบเลียนแบบ มีความคิดริเริ่ม รักอิสระ มีความสามารถทางด้านศิลปะ ดนตรี การแสดง การเขียนและการพูด อาชีพที่บุคคลกลุ่มนี้สนใจ เช่น นักดนตรี นักโฆษณา นักร้อง

๒. สิ่งแวดล้อมของบุคคลทั่วไป แบ่งได้ ๖ ลักษณะตามความสนใจอาชีพประเภทต่าง ๆ เช่นเดียวกับบุคลิกภาพ โดยจะถูกครอบงำจากบุคลิกภาพ และเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงปัญหาและความกดดันบางประการ เนื่องจากบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน ความสนใจและความถนัดจึงแตกต่างกันด้วย บุคคลจึงมีแนวโน้มจะหันเข้าหาสิ่งต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตนเอง ดังนั้นบุคคลในกลุ่มเดียวกันจึงมักมีอะไรคล้ายคลึงกัน

๓. บุคคลแต่ละคนจะแสวงหาสิ่งที่เอื้ออำนวยต่อตนเอง โดยการค้นหาสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้แต่ละคนได้ฝึกทักษะและใช้ความสามารถของตนเอง และเปิดโอกาสให้ได้แสดงเจตคติ ค่านิยม และบทบาทของตนเองตามความถนัดและความเหมาะสม

๔. พฤติกรรมของบุคคลถูกกำหนดโดยบุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อม เมื่อแต่ละบุคคลทราบว่าเป็นอย่างไรแล้ว จะทำให้ทราบถึงผลที่จะตามมาด้วย เช่น การเลือกอาชีพ การเปลี่ยนงาน ความสำเร็จในอาชีพ ความถนัด

การเลือกอาชีพควรคำนึงถึง
บุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อม

ฮอลแลนด์มีแนวคิดพื้นฐานเพิ่มเติมอีก ๔ ประการ ดังนี้

๑. ความสอดคล้อง (Consistency)

จากบุคลิกภาพของบุคคลที่แบ่งได้ ๖ ลักษณะนั้น บุคลิกภาพบางลักษณะมีความต้องการที่สอดคล้องกัน เช่น บุคคลที่มีบุคลิกภาพจริงจัง รักการปฏิบัติก็อาจสามารถแสดงความสนใจในการสืบเสาะ ใช้ความคิดรวบรวมข้อมูล หรือทำตามระเบียบแบบแผนได้ดีเช่นกัน แต่อาจจะมีพฤติกรรมในด้านสังคมน้อย

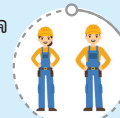
๒. ความแตกต่างกัน (Differentiation)

โดยทั่วไปบุคคลจะมีบุคลิกภาพเด่นชัดอยู่ลักษณะหนึ่ง แม้จะมีบุคลิกภาพลักษณะอื่นอยู่บ้าง แต่บางบุคคลอาจมีบุคลิกภาพลักษณะต่าง ๆ อยู่ในระดับใกล้เคียงกันจนไม่สามารถระบุได้ว่าบุคคลนั้นมีบุคลิกภาพลักษณะใด

๓. ความเหมาะสมกัน (Congruence)

บุคลิกภาพและสิ่งแวดล้อมต้องมีความเหมาะสมกัน เช่น สิ่งแวดล้อมของผู้มีความสนใจงานช่างฝีมือและกลางแจ้ง ย่อมเหมาะสมกับบุคลิกภาพของผู้มีความสนใจอาชีพนี้มากกว่าบุคลิกภาพของผู้มีความสนใจงานอาชีพอื่น

๔. การคาดคะเน (Calculus)

บุคลิกภาพแต่ละลักษณะและสิ่งแวดล้อมแต่ละอย่างไม่ได้แยกจากกันโดยเด็ดขาด และต่างก็มีความสัมพันธ์ภายในกันอยู่ ดังนั้นเมื่อบุคคลมีบุคลิกภาพลักษณะหนึ่งก็ทำให้สามารถคาดคะเนถึงบุคลิกภาพลักษณะอื่นได้ด้วย

การเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับความคาดหวังหรือความคิดของแต่ละคน แนวทางการเลือกอาชีพจึงประกอบด้วย

๑. การรู้จักตนเอง

การเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองนั้น ควรพิจารณาจากความชอบ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ค่านิยม บุคลิกภาพของตนเองเป็นหลัก เนื่องจากงานที่ตนเองรักอาจทำให้ต้องการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ โดยประเมินว่าตนเองมีคุณสมบัติที่จะประกอบอาชีพนั้นหรือไม่ การรู้จักตนเองมีความสำคัญต่อการเลือกสาขาวิชาที่จะศึกษา เพราะจะทำให้สามารถวางแผนเพื่อเลือกอาชีพไว้ล่วงหน้าตามความต้องการได้